

מסורת הש"ס

(א) נדה י"ט. ט"ו. (ב) אהלת פ"ו מ"ד, (ג) תוספתא דאהלות ספ"ח ע"ט, (ד) תוספתא דהלל ב"מ רפ"ו אהלת פ"ו מ"ה, (ה) נטריקוני ט. ע"ז עג.), (ו) נצ"ז עג. האר"ך רש"י בביאור מלה זו, (ז) תרומות פ"ה מ"ב ע"ט, (ח) נרש"ש מח"ו, (ט) דטומאה נוקעת הוא והדן ז"ק, (י) דממילא פ"ה, (כ) (דף עה.),

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ביטול ברוב וכו' דם וגבינים. י"ב ל' משנן פ' יט כסור דף מו: (ב) ד"ה ר' שמעון וכו' הפתל המ"ד וחל"כ מ"ה אין לגמלים פתחת וכו' וה"ה פתחת הקבר וקאמר דפתוחות ח"ט נפלים וכו' כבר כולמנר שעב ראשו: (ג) ד"ה על אשה להיות לה דין פתחת: (ד) ד"ה כשל ערב וכו' טומאה נלועה:

לעני רש"י

למורש"ל [לימורש"ל]. פקעת (של חוט).

מוסף רש"י

כדי לפרסמה. שנסתרה מן הסתרה, שדעת הטל שזה פטר חסם (דה"כ). ביטול ברוב. מחיר הנגל בטל כדס (שם), והשליא בבית. ק"ף אל ח"ן ולד נהלא. הבית טמא. משום אכל המט (דה"י יח). דולר היה נה ומט (שם כ"ב). נמוק הולד. ונעשה דס ותעביר כדס הלרד ונטל ברוב (שם ושם). מצא מין את מינו וניער. נמחן על ידי מינו וניער משנתו שהיה נחמלה בטל אכל שאינו מינו (נרדוני ט). ולחן יערור אלש אכר יער משנתו. היעור הקבר י: שז המה. שלא תהא כטומאה נלועה לטומאת מגע יח משום נבילה של נפל אס הוסיט הרועה יד ונגע צו להוילאו מן הרחם: **כשל ערב**. משהעגיל ראש כפיקה של ערב ואי לאו (י) טמא נלועה היא ולא מטמיא כדתנן בהמה שמת עוברה בתוך מעיה והוסיט הרועה את ידו ונגע צו טהור בפרק בהמה המקשה (חולין דף ע'): גוש. עפר שיעורו לטמא צאהל ולשרוף עליו תרומה וקדשים: **כפיקה גדולה של סקאין**. מרלושין יט סקאין גדולים של גמי וכשנועלין אותן חותמין אותן: **וישנו נצד העליון של מגופת חזים הלהמיס**. כלומר שיטנו לאותו חותם נצד העליון של כיסוי שעושינ לחציות

רבינו גרשום

חיישינן דאית בה לגמרי ולד. משום הכי תקבר כדי לפרסמה שנסתרה מן הסתרה: וכיון דפסדורה מן הסתרה א"כ מחזקינן ברובא מאאי אינה מטמאה משום בטול ברוב נגעו בה. ודאי יש בה צורת ולד ומה טעם אינה מטמאה לפי שהתבטלה ברוב בדם: השליא בבית. פתחת הקבר. כיון שנפתח הקבר אימת דמאחיל על הבית בפותח טמא מאותה שעה הבית טמא ואע"פ שלא נולד כולו עד למחר אבל נפלים שלא כלו חדשיו אין להן פתחת קבר לטמא את הבית עד שיאז ראשו עגול כפיקה כלומר שתהא גמורה צורתו ופרצוף פניו ושיהא ראשו גדול כפקעיות של צמר. ואית דמפרשי כפיקה כאבן שהגשים מתחילות לכרוך עליה את הסיון: של שתי קטן ושל ערב גדול: פיקה מתוך פיקה. עגול מתוך עגול כנראה בנקבה: פיקה גדולה: של סקאין. שחוט השק

(א) נראה לצ"ל כיון שנפתח הקבר והוולד כבר כלו לו חדשיו וכו'.

הלוקח בהמה פרק שלישי בכורות

פסוק המורה על הלוקח בהמה

ומשני **כדי לפרסמה**. לאס שפטורה מן הזכורה דמדקדרינן לאחרה מחזקינן ליה כולד: וקפריך כיון דפטרמ ליה מזכורה למימרא דולד

מעליא הוא ואמאי. אינה מטמאה: **ביטול ברוב**. להכי אינה מטמאה

שבטל הכשר ברוב דס וגבינים (א) שיואלין עמו: **נגעו צה**. הא

דאמרן דלא מטמא בנגע"י משום ביטול ברוב: **השליא צבים**. שהפילה האשה שליא ואין ולד ניכר ו צה: **הצית טמא**. כדקתני טעמא דלין שליא נלא ולד אלא שנימוק ואעפ"כ ו מטמא: **רבי שמעון אומר ו** הולד נימוק. ומוקמינן הסם דטעמא דר' שמעון דאמר הבית טהור משום ביטול ברוב נגעו צה במסכת נדה בפרק המפלות(טו) (דף כז.). **פתיחת הקבר**. אשה שמת עוברה במעיה וישבה על המשכר ונפתח קבר הרחם צבית זה ולא ינא הולד והולאוה לבית אחר טמא הבית הראשון כאילו נולד שם (ט) דטומאה נוקעה י והוא הדין פתיחת הקבר אינו לנפלים אלא לנפל שהעגיל ראשו כבר שעב ראשו: יט פיקה של אמה למושי"ל: **רבי פריש**. דלריך פיקה של שתי שקטנה או פיקה של ערב שגדולה: **אמר ליה פניא**. דפליגי צה: **משיראו טפיפיות**. ר"א צר צדוק פליג אתנא קמא ואמר אע"ג שלא העגילו ראש כפיקה יש פתיחת הקבר משיפתח רחמה כל כך שיראו בתוך רחמה טפיפיות: **כפרדה זו שזורעם להטיל מים**. וכורעת יומר מצהמה וחיא ומתוך כריעה נפתח רחמה מאלד ונרלין קטטים ברחם: **פיקה מתוך פיקה**. והיינו טפיפיות **תרי זמיני** פיפי היינו פיקה יס: **ואין לי לפרש**. איני יודע לפרש: **של אשה**. (א) דין להיות לה פתיחת הקבר י: **של בהמה**. שלא תהא כטומאה נלועה לטומאת מגע יח משום נבילה של נפל אס הוסיט הרועה יד ונגע צו להוילאו מן הרחם: **כשל ערב**. משהעגיל ראש כפיקה של ערב ואי לאו (י) טמא נלועה היא ולא מטמיא כדתנן בהמה שמת עוברה בתוך מעיה והוסיט הרועה את ידו ונגע צו טהור בפרק בהמה המקשה (חולין דף ע'): **גוש**. עפר שיעורו לטמא צאהל ולשרוף עליו תרומה וקדשים: **כפיקה גדולה של סקאין**. מרלושין יט סקאין גדולים של גמי וכשנועלין אותן חותמין אותן: **וישנו נצד העליון של מגופת חזים הלהמיס**. כלומר שיטנו לאותו חותם נצד העליון של כיסוי שעושינ לחציות

של חרס רחב מלמטה לכסות החצית והולך ומתקצר למעלה כדי שיאחזו ידדים ואותו צד שהולך וכלה קרי צד העליון. הלהמית שעושינ צבית לחס: **משקיו צמים**. שמה נטמא מחמת מגע עם הארץ: **וטהור ממה נפסף**. דודאי מים מעורבים צו ואי מיא רובא זעטיל האיר ברוב ומקבל טומאה מחמת המים ומיא סלקא להו טבילה בהשקה שנותן הכלי במקוה עד שעוזרים מי המקוה על פיו ונושקין עם המים שבתוך הכלי ואע"ג דאכול ומשקה לית להו טהרה במקוה

מיא סלקא להו השקה דהוי כמי שזרען וחוזר וטולן דזריעה מטהרה מטומאה דתנן (תרומות פ"ט מ"ז) שתילי תרומה שנטמאו ושתלן טהורין בתשובת רבינו גרשון מנאלי כך: **ציר לאו צר קבולי** **טומא**. דזיעה צעלמא הוא שיואלא מן הדגים כשמוחלין אותן: **משום כך מיעוטא דמיא**. דמקבלי טומאה והשקה לא מהניא להו הואיל ורובא ציר ובאכול לא סלקא השקה צטלי להו ברובא ולא הוי האיר טמא: **לא שנו**. דבטלו ברוב ומותר האיר אלא לנצל פיתו: **אבל** לתקן את הקדירה אסור שהמים שבתוך האיר מוואלין מים שבקדירה ומנטרפין יחד ורדין על האיר ומטמאין אותו: **מאז מין אם מינו וניערור**. מתורת ביטול וחזור יט לטומאה: **דלוי שמעמא**. להאי רבינא ירמיה:

רבי אביעור ורבי שמעון אמרו דבר אחד. אע"ג דרבנן יט מודו לר' שמעון דבטל כשהוילאוהו בספל לבית החילון כלאמר בנדה

פ' המפלת (דף כז.) מ"מ לא אשכח אמרו דבר אחד אלא מר' אליעזר בן יעקב ור' שמעון דלשניהם בטל בתחלת לידה יט ואע"ג י דמילתא דר' אליעזר בן יעקב לא דייקא כלל דבטל אלא דרבי חייל הוא דקאמר הכי י"ל דתני ר' חייל דקאמר היינו

דהמה שמת עוברה במעיה והוסיט הרועה ידו יט טהור כשלא העגיל כפיקה וכן אידך דקתני הסם (י) אשה שמת ולדה במעיה ופסטה הסיה כו' האשה טהורה עד שינא הולד ומשמע צמא דטהורה משום דהואל טומאה נלועה והסיה טמאה שמה יוילא ולד ראשו חוץ לפרודור ולאו אדעתה כשלא העגיל ראש כפיקה נמי איירי דלין לומר דלעולם הוי י ס כפיקה וקודם פתיחת הקבר דהא לא מטמא אלא גזירה שמה יוילא ראשו חוץ לפרודור משמע דקודם לכן טהורה אע"ג דפתיחת הקבר הוא קודם לכן דהא ציואת ראש חוץ לפרודור הוי כילוד לגמרי: **בצד העציון ש** צ' מנופת החבית. יש צאומה מגופה כעין צית יד שעושינ ילא לאחזזה והוא עגול כעין אותה שקורין פיל מיי"ל נלע"ז: **הנך מיעוטא דמיא בשריף** דהוי ברובא. ולא דמי לשאר איסורין יס שהוא צנותן טעם דלא אתמר ברובא. ואפי' היו מחלס על מחלס מ"מ מטעם דלא בטל סלקא להו השקה: **אבל** דקדירה **אם מצא מין את מינו** וניערור. לא דמי יט

להא דלמרינן בפרק גיד הנשה (חולין דף ק: ושם) ובפרק הקומץ רצה (מנחות דף כג.) ובפ' בתרא דע"ז (דף עג.) סלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רצה עליו ומבטלו דהסם אין מינו נאסר אלא מכח האיסור שנתערב יט ואי אפשר להבדילו ובצ"מ שיטנו היסר הוא לפיכך שייך לומר סלק אבל היכא דמינו עצמו מטמא מחמת מגע מים הטמאים אין שייך לומר צו סלק:

וניערור. פירש הקונט' שהמים יא

חוזרים ורצים על האיר

ומטמאין אותו ולא דק דציר לאו צר קבולי טומאה הוא אלא זהו יעורר דמקמי הכי בטל האיר מן המים טומאת משקין מחמת רוב ציר וכעכשיו שהמים נייעורו לכמו שהן תחלה קודם שנתערבו צציר: **ר"ת** **רב** דימי וקאמר דהא שמעתא ב'. הקשה הרב רבי אפרים דהכא אית ליה לצד דימי דאפילו טהרה עוררת טומאה ובפ' בתרא דע"ז (דף עג.) אית ליה דאפי' איסור אין עורר איסור דקאמר המערה יין

לשכל בהן באותו ציר פיתו: אבל לקדחה. שאם רוצה ליתן הציר בקדחה לא בטלי מיעוטא דמיא לגבי ציר: דמצא מין את מינו וניערור. כלומר מיעוט המים שבציר מטמאין המים שבקדחה והתחברו ונעשו רוב וניערור מתורת ביטול. הא' יניערור הוא כמו שנתלק:

כב.

עין משפט ונר מצוה

יח א מיי פ"ד מהל' בטורות הלוי' טושי"ע י"ד סימן שטו סעף ז:

יב ב מיי פכ"ה מהל' טומאת מת הל"י:
ב ג מיי [שס] ופ"י מהל' אסורי ביאה הל"ד:
כא ד מיי פכ"ה מהל' טומאת מת הל' [תז] ט:

כב ה מיי פ"ח מהל' טומאת מת הל"ג:
כג ו מיי פט"ז מהל' טומאת אובלן הל"ה:

שיטה מקובצת

[א] אומר נימוק הולד עד:
ס כפרדה זו שבורעת ו ט תיכ"ב של נמחק: ז טהור מאי טעמא ממה נפשך אי רובא מיא יננהו: ט יננהו ולא קא נגע השקה במיא ציר: ו ניכר בו הס"ד: ו ואעפ"כ הבית טמא וישמא לא נימק עד שיצא וקודם שבטל טמא את הבית הס"ד: [ט] אומר נימק הולד עד שלא יצא. ומקמינן: ט המפלת. ואצ"ג דלרבנן נמי אית להו בטל ברוב כדקתני רחם אי אחם מורים שלא הוציאו את המט לבית החיצון שבת החיצון טהור מיהו ראבי"ו ורש"י אמרו דבר אחר דאצ"ג דלא היווהו ממקומן אמרו בטל ועד שלא יצא כמו כן כדתני ר' חייא בראב"י אינה מטמא לא במגע ולא במשא: ז כוקעת ויוצאה והחיה פתיחת תיבות והוא הדין נמחק: יט מח"ל כפיקה של יס היינו פיקה פיקה: יט הקבר כשל שתי הס"ד אחר דאצ"ג כל בהמה פתיחת הקבר שלי: יז מגב של נבלה: טן שקין של גמי: טן וחזור ומטמא הס"ד: יט דרבנן נמי מודו: יח לידה אחר שום מעשה דאצ"ג דלא הויא (הן) [בהן] מי"מ סבר בטל ברוב אבל רבנן לא סבירו ליה ביטל ברוב אלא ע"י מעשה שהוציאו לבית החיצון ומשי"ל לא מיהי להו ואצ"ג: יט ידו כר כעיקר: טס לא דמי. עיין בתר דף כב ע"ב: טז שנתערב בו ואי: טז שהמים רבו וחוזרים:

רבינו גרשום (המשך)

הן עיבן: גוש הבא. מקרקע של בית הפרס: ומארי העמים. כבית הפרס דמי (כיון) שיעורו כפיקה גדולה [חיישינן] שמא יש (בר) [באותו] עפר עצם כשעורה: וישנו. אותו שיעור: בצד העליון של מגופת חבית. הקצר של מעלה הוא כפיקה גדולה: הלהמית שעושינ בבית לחם. מקום הוא: כיון דעבדור להו השקה טהור ממה שנטמא בידי עם הארץ: ציר לאו בר קבולי טומאה. דזיעה בעלמא הוא: מאי איכא. למיחש: אי משום הנך מיעוטא דמיא דאית דבעי השקה ולא מועיל להו דמיעוטא הוא ועביר להו מיא לציר ואייתו ליה טומאה ליכא למימר דהנן מיא בטיל להו בברוב. ולא יכלי לאיתויי להו טומאה: לא שנו. לבטלי להו ברובא אלא אם רוצה

לשכל בהן באותו ציר פיתו: אבל לקדחה. שאם רוצה ליתן הציר בקדחה לא בטלי מיעוטא דמיא לגבי ציר: דמצא מין את מינו וניערור. כלומר מיעוט המים שבציר מטמאין המים שבקדחה והתחברו ונעשו רוב וניערור מתורת ביטול. הא' יניערור הוא כמו שנתלק: